

KITARTÁS

A „KITARTÁS” KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

→ MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. Baross-tér 17.
II. emelet 19.
Ahol előfizetések és hirdetések felvételnek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TURTSÁNYI VILMOS.
Máv. fogalmazó.

A „Kitartás” egyesület alapszabályait a nmélt.
m. kir. belügyminiszterium 132.142.908. szám alatt
hagyta jóvá. V a.

Előfizetési ár egy évre 6 kor. Egyes szám ára 50 fill.

Értesítés.

Uj alapszabályaink jóváhagyást nyer-
vén, értesítjük tagjainkat, hogy ez évi
január hó 1-ével azokat életbeléptettük
és az egyes csoportok után járó tagdíja-
kat további értesítésig a következőkben
állapítottuk meg:

az A) csoportba tartozó tagok havonta	5— K
a B) csoportba tartozó tagok havonta	3-80 K
a C) csoportba tartozó tagok havonta	3— K
a D) csoportba tartozó tagok havonta	2-40 K

fizetnek.

Az új alapszabályokat minden tagnak
külön borítékban a tagsági igazolvánnyal
együtt részint postán, részint a bizalmi
férfiak útján elküldöttük. A f. é. július
hó 1-e után történő esetekben a kedvez-
mények folyósítása az új alapszabályok
szerint történik és ezzel az összes eddigi
alapszabályok vagy kötvények érvényüket
vesztik s azok helyébe az új alapszabályok
határozmányai lépnek.

Az igazgatóság.

Kollegiálitás a vasuti szolgálatban.

Ugy látszott — még nem is olyan
régén, — hogy az évekig tartott vasutas
mozgalmaknak igen értékes eredménye
gyanánt meg fog születni a vasutasok
egymásra utaltságának és ebből folyólag
összertartozandóságának tudata, amely
minden egyébtől eltekintve, magában
véve is megérdemelte volna azt a sok
és nagy áldozatot, amelyet a vasutas
társadalom az utóbbi években tagad-
hatatlanul meghozott. Sajnosan kell meg-
állapítanunk, hogy az erre való törekvés
nemcsak hogy kudarcot vallott, de éppen
ellenkező hatásokat és erőket hozott létre.

A vasutasok »boldogítására« alakult
különböző szövethatóságok és egyesülések
nem a kari érzés fokozásának, hanem
ellenkezőleg az egyes kategóriák közötti
különbségek kidomborításának és ezzel
az ellentétek kiélesítésének váltak oko-
zóivá, és ma ott tartunk, hogy a minden
tekintetben egymásra utalt vasutasság
egyes érdekcsoportokra bontva, ádáz
gyűlölettel néz farkasszemet egymással,

mérhetetlen kárára önmagának és mér-
hetetlen kárára a szolgálat érdekeinek is.

Hangsúlyozottan említjük a szolgálat
érdekeit is azokkal szemben, akik nép-
szerűségük megtartása és öregbitése
érdekeiben gondosan ügyelnek arra, hogy
ez a szó még véletlenségből se szaladjon
ki szájukon, — amely öblös berende-
zésénél fogva csak ámitó jelszavak és
maszlagoló kijelentések hangoztatására
alkalmas, — de azokkal szemben is,
akik elég helytelenül abban vélték a
vasutas mozgalmak levezetését megtalálni
és ezáltal a szolgálat érdekeit megóvni,
hogy a vasutasoknak becsületes szán-
dékait gátló, bontó és bomlasztó minden
törekvésnek, hol nyíllan, hol suba
alatti segítségére siettek. Ebben a két
oldalról folyó, mondhatnók lelkiismeretlen
munkában úgy a vasutasoknak, mint
még az öblös berendezésnek, tehát a szol-
gálatnak érdekei szorultak súlyos malom-
kövek közé, ahol folytonosan őrlődve,
napról-napra és óráról-órára vesztenek
valódi értékükből.

Ezt az őrlési folyamatot meg kell állítani.

A vasutasság úgy számra, mint a
benne rejlő intellektuális és országfentartó
erőkre nézve társadalmunknak nemcsak
legnagyobb, de egyuttal legbecsesebb
osztálya. Ebből tehát természetszerűen
és logikusan folyik, hogy mindabból, ami
ennek az osztálynak talpraállítására és
fölsegítésére történik, a köznek és az
országának is megvan a maga haszna,
viszont mindaz, ami gyöngítésére és
elerőtlenítésére szolgál, magasabb állami
és társadalmi érdekeket is sért és ez
okból föltétlenül elítélendő.

A vasút, mint intézmény, a modern
életnek, — amely ma kizárólag gazdasági
erőkből táplálkozik — nemcsak vérkeringé-
se, de egyuttal szíverése is, ennél fogva
helytelenítendő minden oly szándék, mely
ezt a vérkeringést megzavarni, ezt a
szíverést elállítani iparkodik.

Egyformán fontos tehát az, hogy egy-
részt a vasutasság jogos törekvéseiben
és társadalmi megnyilvánulásaiban mes-
terséges akadályok elé ne állítsák,
másrészt pedig, hogy a vasutintézmény
a maga nagy hivatásának megfelelően
funkcionáljon, ami csak úgy lehetséges,
ha a szolgálat érdekei, egy a vasutasok,
mint az arra hivatott egyéb tényezők

részéről minden kicsinyes szempont fölé
helyeztetve, megóvatnak.

E kettős feladat megoldása sem
tulságosan nehéz, ha meggyőződésé válik
minden oldalon az a megismerés, hogy
a vasutasoknak és a szolgálatnak érdekei
kölcsonősek.

A vasutasoknak még ma is vannak
jogos kívánságai, amelyek — valljuk
be — elég szerény keretek között mozog-
nak és a melyekkel szemben a rideg
elzárkózás és az 1907-ben hozott tör-
vényre és az annak alapján kibocsátott
illetményszabályzatra való folytonos hivat-
kozás annál kevésbé megokolt, mert
hiszen ma már köztudomású, hogy a
magasabb állami okokból keresztülhaj-
szolt és így nem kellően előkészített
törvénynek, illetve a törvényen alapuló
illetményszabályzatnak elég goromba
hibái is vannak, amik kevés jóakarattal
reparálhatók anélkül, hogy ez a repa-
rálás az államra nagy terheket róna,
vagy pedig azokat az alapelveket sértene,
amelyeken az új illetményszabályzat föl-
épült. Ezzel a kis áldozattal kiszednék
a méregfogait minden oly irányzatnak,
mely egész létét és létének minden
célját abban meríti ki, hogy az alkal-
mazottak és a felsőbbiségek közötti jó
viszonyt újabb és újabb méregadagolá-
sokkal és izgató szerekkel állandóan
rontsa. S amint nyugvópontra jutnának
ezek a kérdések, a szolgálat érdekeit
valóban szívükön viselő és felelősségteljes
állásban lévő vezető férfiaknak nem
kellene állandóan egész szervezeteket
fentartaniok oly célból, hogy a sze-
mélyzet körében időről-időre, okkal és
ok nélkül fölszított mozgalmaknak elejét
vegyék és a folytonos megtorló intéz-
kedésekkel a maguk tekintélyét állandóan
megmenteni kényszerüljenek.

A vasutasoknak viszont be kell
látniok azt, hogy a vasuti szolgálatnak
szentelt életüket azzal nem fogják
soha türethetőbbé és kellemesebbé tenni,
ha a lehetőség határait sokszor túllépő
és így meg nem valósítható követelések
felállításával zaklatják állandóan a fel-
sőbbiségeket és dulják föl egyidejűleg a
maguk nyugalma, amire pedig, terhes
szolgálatukat tekintve, ugyancsak nagy
szükségük van, hanem főként azzal, ha
a szolgálat érdekeit, amiként azt meg is

fogadták, minden irányban, vasakarattal, önfegyelmesséssel és a legnagyobb szigorral megóvják. Ezzel a vasutintézet pénzügyi eredményei a mainál sokkal kedvezőbbekké alakulhatnának, ami azután teljesen jogosulttá tenné a folyton nehezdedő megélhetési viszonyok között, a jobb javadalmazás iránti törekvéseket.

Minden vasutas igazat fog nekünk adni abban, hogy számokban ki sem fejezhető nagyságu összeg az, mely a sűrű balesetek okozta kártérítésekben és vagyonrongálásban, a helytelen kocsi- és mozdonykihasználásban, a hihetetlenül drága építkezésekben, a műszaki berendezések felületességében, az anyagok pocsékolásában és a helytelen intézkedésekben megy évenként veszendőbe. Megszámlálhatatlan, olyan milliokról van szó, amelyeket a vasutasok megmenthették, ha fölülről lefelé, és alulról fölfelé igazán szívükön viselnék a szolgálat valódi érdekeit. Ezekből a milliókból ők is jogosan kérhetnék a maguk részét.

Ennek az ideális célnak elérése pedig nem utópia abban a pillanatban, amelyben a vezetők és a személyzet között a bizalom kölcsönösen helyre áll, és ha a vasutasok között, úgy kicsiben mint nagyban, bizonyos kollégialis érzés fejlődik ki. Kicsiben az egy szolgálati helyen beosztottak, nagyban az ország összes vasutasai között. Ennek a kollégialis érzésnek a fölkeltése és ébrentartása a hivatalnoki karra vár, mely eddig ezt a kötelességét elmulasztotta. A kisebb kategóriák iránti lenézést a valódi megbecsülésnek kell fölvaltania, amint az az egysorsu, egy pályán lévő férfiak között illő. S ha valaki rangja után magasabbra taksálja a maga munkáját, ami igen gyakran nem megfelelő mértékűvel, gondoljon arra, hogy a másik az ő talán kevésbé fontos, talán épen olyan fontos, de mindenképen szükséges munkájáért kevesebb díjazást, kisebb fizetést kap, ami a jog és méltányosság szempontjából teljesen egalizálja a képzelt, vagy igazán magasabb és fontosabb munkakört.

A hivatalnoki karnak az annyiszor fölhánytorgatott intelligenciáján mulik, hogy a mai áldatlan, vasutasra és vasutintézetre egyaránt kárral járó állapotok megszűnjének. Ha ezt a hivatást föl tudja fogni és átérzi e hivatás szükségét és nem közönséges voltát is, akkor nem fog az megtörténhetni többé, hogy politikai és egyéb kalandorok néhány áruló, vasutas zsebmetsző segítségével a vasutasok közé furakodva, mindig biztosíthassanak maguknak elbolondított, hiszékeny vasutas tömegeket, akiknek szívével és zsebével visszaélve, pótolhatatlan kárt okoznak a vasutintézetnek és a vasutasoknak egyaránt. Ezzel a szolgálat érdekei a leghathatósabbban fognak megóvatni. A kívülről jövő, mindenféle érdeket

és célzott szolgáló befolyásoknak a vasutasok között véget kell vetni, hogy végre maga a vasutas is szolgálhassa eddig másoknak bérbeadott érdekeit. A vasutasok utasítsanak vissza minden oly közeledést, mely az ő tömegerejükre alapítja a maga számításait. A maga erejét a maga javára ő maga értékesítse. Forrjon össze az egész vasutasság a maga fontos és becsületes munkájában, teremtesse meg a maga soraiban a testvéri viszonyt a kollégialitás megteremtésével fölfelé és lefelé.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények:

1. Az egyesület minden tagja neje halála esetén 400 kor. segélyben részesül.

2. A tag halála esetén annak kedvezményezettje,

ha a tag az A) csoportba tartozott	2000 kor.
> > > a B)	1200 >
> > > C)	1000 >
> > > D)	600 >

baleset folytán beállott halál esetén,

ha a tag az A) csoportba tartozott	3000 kor.
> > > a B)	2000 >
> > > C)	1500 >
> > > D)	1000 >

végkielégítésben részesül.

3. Teljes munkaképtelenség esetén 15 évi tagság után a tag

ha az A) csoportba tartozott	2000 kor.
> > B)	1200 >
> > C)	1000 >
> > D)	600 >

végkielégítésre jogosult.

4. Minden tag 3 hónapnál tovább terjedő betegség esetén 40-60 korona betegsegélyre és balesetből kifolyó sérülés esetén, a sérülés nagysága szerint, 200 koronáig terjedő baleset segélyre jogosult.

5. Husz évi tagság után a tagok 300-tól-500 koronáig terjedő előleget kapnak.

6. A tagok ügy peres mint perenkívüli ügyeikben az egyesület ügyésze által a kizsákiadások megtérítése ellenében képviselhetnek.

7. Az egyesület közlönye minden tagnak díjtalanul jár.

8. A tagok alapszabályszerű biztosíték mellett a „Kitartás Takarék- és Hitelszövetkezet”-től kölcsönt vehetnek igénybe.

Minden baleset, annak megtörténte után azonnal, de legkésőbb 48 óra alatt az egyesület vezetőségénél okvetlen bejelentendő.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek:

Lapunk 9. sz. kimutatott segélyösszeg
K 202,700.—

Balesetsegélyek:

Lapunk 9. sz. kimutatott segélyösszeg
K 49,087-93

Újabb segélyek:

1075. Losonezy Károly, Resaba ... .. 100 K
1276. Gerőfi Pál, Temesvár ... .. 500 >

A fűtők otthona.

Mult hó 1-én forgalomba került egy szerény kis papiros darab, mely »Vontatás«-nak czimezte magát.

Ez a kicsike kis papiros nagy valótlanságokat rejtegetett szerény kinézése mögött.

Van ugyan rajta felelős szerkesztő is megnevezve, de az tudunkkal nem tud irni és van egy szerkesztő, aki úgy a hogy tud ugyan irni, de már előre alapos kétség fér hozzá, hogy azért a mit irt, hajlandó felelősséget vállalni.

Ennek a lappéldánynak nem is az a célja, hogy a valódi helyzetet feltárja a fűtők előtt, hanem az, hogy olyan dolgokkal biztassa a fűtőket a belépésre, melyeket lehetetlen megvalósítani.

A lap első oldalán fejtegeti az Otthon célját, dicséri működését. De ez a működés semmivé zsugorodik akkor, ha bárki megtudja, hogy amíg fizetésekre a vezetőség 5000 koronát költött, addig csak 50 korona segélyt szolgáltatott ki eddig.

A fűtők nagyon jól tudják, hogy a Kertész-Herczeg-féle vezetés mellett Otthonunkból soha sem lesz semmi és ha Kertésznek minden hibáját megbocsátanának is, azt az egyet nem lehet, hogy Herczeg személyében egy minden képeséget és intelligenciát nélkülöző embert ültetett a nyakukra.

Az ígért nyugdíjpótló és üdülőhely létesítése és a tagok gyermekeinek a fővárosban való elhelyezése csak családoknak van odavetve, hogy az egyszerű és becsületes gondolkodású fűtőket ezzel megtévesztve hajlandóbbá tegye a belépésre.

Azt talán mégis mindenki tudja, hogy ezek a közel jövőben megoldandó feladatok sok és nagy pénzbe kerülnek, és csak úgy létesülhetnek, ha minden fűtő nem egy, hanem legalább tíz koronákat fizetne havonként. De talán ez sem volna elég olyan gazdálkodás mellett, amelyen most folyik az Otthonban.

Nagyon érthető, hogy ez a vezetőség tagok után kapkod, mert hátralékos jándóságát szeretné zsebvágni a fűtők koronáiból.

Kertész	800 korona
Csukási	1000 >
Pék	250 >
Gondnok	150 >
Pénztárnok	75 >
Hevesi	100 >

hátralékra tartanak igényt. Ők és Herczeg, egyre biztatják az általuk felfüggesztett elnököt, hogy vegye fel a 250 korona hátralékos fizetését, mert nekik már nagy szükségük van a pénzre. Pákozdy azonban nem hajlandó erre, mert jól tudja, hogy akkor ezeknek az uraknak is ki kellene utalványozni fenti összegeket, a melyeket már előbb megtagadtott tőlük és a miért azután felfüggesztették elnöki állásától.

Ez a tény maga, hogy egy intézmény elnökét néhány fizetett tisztviselő felfüggeszt és megakadályozza működésében, eléggé megvilágítja azt a szomorú helyzetet, melybe Kertész és társai az Otthont juttatták.

A jogügyi titkár pedig, akinek törvényismerete folytán kötelessége lett volna a rendet helyreállítani és figyelmeztetni a

tisztviselőket oktalanúságukra, mindenütt vezetőként szerepel, hogy megarthassa azt a szabadjegyet, melyet nem az Otthon érdekében használ és azt a fizetést, melyért nem dolgozik semmit, csak izgatni segíti a fűtőket gyűlések összehívásával.

Nagy Lajos fűtő tudná legjobban megmondani, hogy miként kapják a fűtők a jogsegélyt, akinek fegyelmi ügyét azért nem vállalta Csukási, mert a szegény ember nem tudott száz koronát adni neki és akit azután mint több más is, a mi ügyészünk díjtalanul bár, de mégis eredményesen megvédett, amivel Csukási nem igen dicsekedhetik.

Igy néz ki ma a fűtők Otthona. Ennek a tényállásnak valódiságát bárhol szívesen bizonyítani fogjuk, ha arra felszólítanak minket.

Az igaz, hogy ezek az urak még a felsőbbség előtt is tudtak maguk mellett hangulatot kelteni, mert az sem ismerte az Otthon ügyeit, mint mi és hagyta magát Csukási egyoldalú információjával megtéveszteni. Ma azonban a felsőbbség is tisztában van ennek az érdekszövetségnek ténykedésével.

Ha pedig még nem tudna mindent, akkor csak egy dolgot fogunk elmondani, ami a f. évi augusztus hó 8-án megtartott választmányi ülésen történt és amiről minket az ott jelen voltak értesítettek.

Előre kell bocsájtanunk, hogy ennek az ülésnek lefolyása egészen máskép történt, mint ahogy a Vontatásban el van mondva.

Elsősorban Csukásit támadták, hogy Nagy Lajostól miért kért 100 koronát fegyelmi ügyének ellátásáért. A mi ott azután történt, azt mondja el maga Csukási.

Ugyanakkor Kertész az aradi megbízottnak — a kiről az aradiak nem akarnak tudni semmit — megígérte, hogy Budapestre helyezteti, mert őt akarja elnöknek megválasztani.

Az ülésen résztvevők egy csoportja ezalatt méltatlankodott a felett, hogy egy értesítő az ő ügyvezető elnökük, a miért mindenütt kicsufolják a fűtőket.

Ezen az ülésen azt is megtudták a fűtők, hogy a piski-i megbízott leszámolt Herczeggel és nem akar semmit tudni az Otthonról, mert kartársai meg akarták verni. Magától értetődik, hogy mindez a legnagyobb veszekedések közt folyt le és hogy egymás szavát is alig hallhatták.

Még csak egy érdemes dolgot akarunk felemlíteni erről a gyűlésről, hogy a felsőbbség teljesen tisztán lássa Kertész ur működését.

Egyik résztvevő ugyanis elpanaszolta milyen terhes a fűtők szolgálata és hogy ezen valami módon segíteni kellene. (Ezek a szegény emberek — hála Kertész ur ámitásainak — ma is azt gondolják, hogy egyesületük szolgálati ügyekkel is foglalkozhatik és főleg azért ragaszkodnak is hozzá.) Erre Kertész állítólag azt válaszolta volna, — a mint azt az ott jelen voltak nekünk elmondták — hogy a fűtők hibája, mert nem csatlakoznak az Otthonhoz. Ha ők belépnének az Otthonba, akkor nem kérné, de követelni lehetne és ha a felsőbbség nem teljesítené követeléseiket, akkor tömegesen beteget jelenthetek volna, hogy ezzel kierőszakolják, a mit akarnak.

Ezt a kijelentést a fűtők a legnagyobb méltatlankodással fogadták és szidták

Kertészt, a miért őket a felsőbbség ellen izgatja. Azoknak az egyszerű embereknek tehát több józan eszük volt, mint Kertész ellenőr urnak. Ezt pedig az az ember mondta, aki azt állította mindig, hogy ő a fűtőket azért akarja maga köré tömöríteni, nehogy a szocialistákhoz — akkor még a munkásszövetséghez — csatlakozzanak. Az igaz, hogy ezek sem kezesbárányok, de bármit irtak, bármit beszéltek, azt nyilvánosság előtt tették és vállalták is érte a felelősséget; de ebben a formában soha sem bíztatták az alkalmazottakat az intézet megkárosítására, pedig a vezetők nagy része nem volt vasutas, egyik sem töltött be bizalmi állást, tehát ha izgatott is hivatalos esküt nem szegett meg, kötelességmulasztást nem követett el.

Mi csak önvédelemből fordultunk Kertész ellen, a mikor egyesületünket kezdte bolygatni, a hol többek közt fűtők is vannak, a kiknek az érdekeit kötelességünk megvédelmeznünk.

Mi sem politikával sem szolgálati ügyekkel nem foglalkozunk, a mi működésünk tisztán gazdasági és jótékonyági téren mozog és tovább is ezekben a keretekben marad, habár tagjai közt minden rangu vasutas található, de ezt a szervezetünket még akkor sem hagyjuk megbolygatni, ha Csukási-féle információk alapján ellenfelünk ideig-óráig felsőbb támogatásban is részesül.

Mi nem akarjuk a fűtőket magunk közé beolvasztani, hanem azt akarjuk, hogy ez a testület hivatott vezetés alatt a maga kulturális és gazdasági céljait önállóan istápolja. Ezt a mozgalmat azért segítjük elő, mert tagjaink egy része érdekelve van benne és éppen ezért világosítjuk is fel a fűtőket. Ezzel mi csak védekezünk, nehogy egyesületünkben már egy évtized óta uralkodó egyetértést valamely haszonleső érdekszövetség megbolygassa.

A fűtők Otthona mindenesetre előbbre volna, ha Kertész nem mások megtámadásával, hanem őszinte és nyílt programmal lépett volna a fűtők eié.

De Kertész most is csak olyan komédiákat játszott a fűtőkkel, mint a melyekért a mozdonyvezetőktől meg kellett válnia, ezért azután a fűtők is megunták és igyekeznek mielőbb rajta tudni. Hiába csinál ő most szentimentális jeleneteket az ő lemondásával, melyet ismét azzal az érdekes kijelentésével vont vissza, mert lapunk azt állította volna, hogy a pásztornak nem szabad a nyáját elhagyni. Pedig itt nem is pástorról, hanem csak farkasról lehet szó.

Mi nem ezt mondtuk. Mi vagyunk a legutolsók, a kik Kertészt marasztalnák.

Irtunk ugyan multkor egy hasonlatot sülyedő hajóról és elvonuló patkányokról, a hajó alatt azonban nem Kertészt és társait értettük.

Ha tényleg ez a hasonlat indította Kertészt a visszatérésre, akkor nagyon sajnáljuk, hogy a patkányokat figyelmeztettük a hajóra való visszatérésre.

Mi azt gondoljuk, hogy ez a lemondási komédia nem fog Kertészen segíteni.

A fűtők nagyon jól tudják most már, hogy Kertész azzal a sok memorandummal és más képtelenségekkel csak ámitotta őket, azt is tudják, hogy dacára a kibocsátott alapszabálymagyarázatnak, nekik szolgálati ügyekkel foglalkozniuk nem

szabad, mert az — kivált ilyen vezetők mellett — a szolgálat érdekeit sérti.

De talán az összehívandó rendkívüli közgyűlés segíteni fog a bajokon, ha a józan elemeknek sikerül tulsúlyba jönni azokkal szemben, akik eddig lármaikkal mindent meghusítottak.

A vasutasok társadalmi jelentősége.

Nincs talán foglalkozási ág, mely saját kebelében annyi különféle társadalmi és gazdasági intézményekkel tudna eldicsekedni, mint a vasutasok.

Azt lehetne hinni, hogy a vasutasok oly kiválóan vannak szervezve, hogy nemcsak társadalmi, de politikai szempontból is számottevő tényezőkként jelentkezhetnek.

Ennek ellenében mégis az tapasztalható, hogy a vasutasok sem politikai, sem pedig társadalmi téren nem szerepelnek de még észrevehető befolyással sem bírnak. Pedig a vasutasok fenálló intézményeik révén érdemes és kiváló tehetségű tagjaikat — már a testület érdekében is — nagyon könnyen belevihetnék a közszereplésbe mert sokaságuknál fogva sok helyütt döntő befolyásuk volna és ezáltal érdekeiknek oly képviselőt teremthetnének, mely minden téren ennek a nagy testületnek előnyére válnék. Erre tehát minden vasutasnak törekednie kellene, ami nem is ütköznék nehézségekbe éppen említett intézményeik révén. Azok a különféle társadalmi és gazdasági célú egyesületek, melyeket a vasutasok megeremteltek, bár különféle célokat szolgálnak, mégis csak az összérdek egyes megnyilvánulásainak tekinthetők, és nem is szabadna feltételezni róluk, hogy nem állanak szoros kapcsolatban egymással, ha nagy, közös érdekek megvalósításáért sikra kellene szállaniok.

Ezekben az egyesületekben a vasutasok két harmadrésze benne van és oly erős képvisel, melyet számottevő fontos tényezőnek kellene tekinteni, ha bármely oldalon akaratát megnyilvánítja.

Vannak kerületek az országban, melyekben a vasutasok szavazata dönti el a választásokat; vannak községek, melyekben a vasutasok oly számban vannak képviselve, hogy azoknak beléletét ők irányíthatnák.

És mit látunk? Tényként kell kimondani, hogy mindenütt, a közélet legkülönbözőbb megnyilvánulásainál csak mint nyers erőt használják fel a vasutasokat, de semmiféle közszerepléshez nem juttatják őket, mintha erre teljesen alkalmatlanok volnának.

Pedig sok értékes tagja van ennek a foglalkozási ágnak, akinek több hasznát lehetne venni a közéletben, mint a dohos irodákban és a kik ilyen minőségben szaktudásukkal nagy hasznára volnának a köznek. Az első pillanatra azt lehetne gondolni, hogy a vasutasoknál általánosságban nem is feltételezik azt a tudást, mely előfeltétele a közszereplésnek.

Az igaz, hogy a nép zöme a vasutasokat csak olyan testületnek nézni, mely nem ért máshoz, mint a vonat indításához, az utasokkal való kellemetlenkedéshez és legfeljebb még egy-két ügyesen ren-

dezett karambolhoz, mert mindenütt elkülönített életet él, és más foglalkozású emberekkel a szolgálaton kívül alig, vagy csak oly módon érintkezik, mely legkevésbé alkalmas rokonszenvet kelteni.

Ha valahol, akkor a katonaság után a vasutasoknál nyilvánul meg legjobban, más, kivált ipari foglalkozású embereknek a lekicsinylése, velük a bensőbb társadalmi érintkezésnek czélzatos elkerülése. Ennek viszont az lett az eredménye, hogy a vasuton kívül álló emberek a vasutasokat nem is óhajtják a közéletbe bevonni, velük együtt működni és még kevésbé érvényesülésüket elősegíteni.

Hozzájárul ehhez még, hogy magában a testületben is feltűnően érezhető a rangkorság, mely a magánérintkezésben ép úgy megnyilvánul, mint a szolgálatban; de még ott is, a hol akár kulturális, akár más célból egyesülnek, ami azután az összetartandóság érzetét teljesen kiöli belőlük.

Még jó, ha ezek az intézmények csak tisztán szakmabeli embereket tömörítenek, mert akkor csak házi perpatvarban merül ki az egymás közti versengés; de ha általános jellegűek, akkor a kisebbrangú önérzetének megsértése nélkül alig jelenhetnek meg bennük.

Még szomorubb tapasztalatokat fogunk tenni, ha azt vizsgáljuk, hogy milyen ezeknek az intézményeknek egymáshoz való viszonya. Akkor érthetővé válik, miért képtelenek a vasutasok az egyöntetű és cél tudatos társadalmi tevékenységre.

Ez alkalommal nem vizsgáljuk ezeket az egyesületek beléletét, mert köz tudomásu, hogy milyen versengés és harcz folyik a rendszerint jól dotált állások betöltése körül, vagy éppen azért, és milyen jó egyetértést eredményeznek ezek az örökös háborúk a tagok között, a kiket az érvényesülni kívánók serege minden alkalomkor egymással szembe állít. Mi most csak arról a viszonyról akarunk beszélni, mely ezen különféle czélú egyesületek közt fenáll.

Mindegyiknek saját fenállása érdekében az a czélja, hogy mennél nagyobb létszámmal bírjon, tehát folytonos agitációra van szüksége, hogy azt el is érje. Ennek legtermészetesebb módja az volna, hogy az általa nyújtandó kedvezmények szükségéről meggyőzné mind azokat, a kiket kebelebe szabályszerűen befogadhat és a kik még erre nem határozták el magukat.

De ez nem így történik. Sokkal könnyebb ezt a czélt elérni, ha egy más hasonczélú intézményt támadnak meg azzal, hogy tagjainak bizalmatlanságát felkeltik.

Végeredményben ahány vasutas egyesület csak létezik, mind ellensége egymásnak és arra törekcsenek, hogy egymásnak tagjait magukhoz hódítsák. De még ha maguk a tagok ezt nem is akarnák, a vezetőségek gondoskodnak róla, hogy akarják, mert ez is egyik módja annak, hogy egyesek állásaikban megmaradhasanak. A támadott egyesület ugyanis nagyon szívesen fogadja az ilyen kiugrasztott vezetőket, mert velük együtt kisebb-nagyobb számban tagok is érkeznek.

Ha azonban ilyen bukott vezetőnek magasabb igényei vannak, akkor saját egyesülete ellen új ellenegyesületet alkot,

melylyel azután harczba indul az anyae egyesület ellen és, a mint példák mutatják, eredményesen.

Ezek az apró torzszalkodások emészti fel a vasutasok erejét és a fentebb elmondottak összegezve okai annak, hogy a vasutasok nemcsak a nagy társadalomban nem tudnak érvényesülni, hanem még a maguk körében sem képesek jelentékenyebb alkotásokat létesíteni.

E mellett nagyon közel fekvő és ismert bizonyítékok szólnak.

A vasutas banknak kudarcza, — hogy keményebb kifejezést ne használjunk, — maga elég volna arra, hogy nemcsak a létesítőknek rövidlátását és tudatlanságát, de a vasutasok tehetetlenségét is illusztrálja, de méginkább a most megindult árvaház-komédia, mely a testületnek a legfényesebb-szegénységi bizonyítványa.

Ha a vasutasokat nem bántaná a szereplési viszketet, akkor nem volna annyi hivallan vezetőjük, ha a vasutasok józanon gondolkoznának, akkor ezek a hivatlanok nem tudnák őket bolondítani.

Ha a vasutasok megbecsülnék egymást, akkor mások is megbecsülnék őket, és akkor nem kellene a felett töprengniök, hogy mi lehet az ő mellőzésüknek az oka a közélet minden terén.

Ha a vasutasok intézményei egymást támogatnák a közös érdekek megvalósítása céljából, akkor nem kellene bolondgombákat memorandumok alakjában a felsőbb-szféra intézőknek, melyeket az olvasatlanul visszaküldözget nekik. Ehhez azonban értelmes vezetők és fegyelmezett csoportok kellene, melyek a vezetők munkáját nem akasztják meg holmi apró intrikákkal, a ki nem elégíthető becsvágyának bosszuságából.

Ha ez mind nem volna, akkor a vasutasoknak tekintélyük volna, és szerepelhetnének a közéletben, a nélkül, hogy szolgálatukat elhanyagolnák; akkor volnának képviselőik, a nélkül, hogy politizálnának.

Egy zöld prospektus.

Nem vezetjük az olvasót a frázisok utvestőjén át, hogy végre cikkünk tárgyához érjünk, hanem már most megmondjuk: az „Országos Magyar Vasutas Takarékpénztár r.-t.”-ről akarunk egy-néhány szót mondani. De csak röviden a következőket bocsátjuk előre. Ha az elmúlt utolsó 25—30 évet ipari és kereskedelmi szempontból akarnók jellemezni, azt mondhatnók: ezek a lázas alapítások, az ugynevezett „gründolások” évei. — Gyors egymásutánban keletkeztek, illetve alapítottak különböző gyárak, iparvállalatok és nyomokban az ezek által igényelt tőkék előteremtésére, a pénzpiacra való bebocsátásukra a bankok, takarékpénztárak és egyéb hitelintézetek. Ezen pénztézetek, mint a hitel közvetítői között, vannak olyanok, melyek a czél tudatos vezetés segélyével leküzdötték a kezdetben mindig feltornyosuló nehézségeket, állandóan és következetesen a vezetőség által kijelölt helyes ösvényen haladtak és az idők folyamán közgazdaságunk áldásos, hatékony intézményeivé nőttek fel, olyanokká, melyek önönmaguk tették kívánatosszá az emberekre fen-

maradásukat. De vannak ezek között — sajnos — olyanok is, melyekre vonatkozólag a megalakulás tényéről tudomást kell szerelnünk; előtűnésük jogosultságát hiába keressük, kutatjuk: annak eredménye nem lesz, hacsak el nem fogadjuk és készpénznek nem vesszük azt az indokhalmazt, amelyet az alapítók vállalatuk érdekében hangoztatnak, bizván az emberek hiszékenységeben és könnyű megtéveszthetőségében.

Ezek a vállalatok, melyeket nem a közgazdasági szükségesség indikál, nem szolgálhatnak más czélt, mint azt, hogy a bennük helyetfoglaló igazgatósági és egyéb czímmel ellátott tagok magángazdasági jövedelmét szaporítsák. És lehetetlen még csak elképzelnünk is, hogy ily önczéluság, mely ha szülő oka is, fentartója, konzerválója legyen egy közgazdasági intézménynek, melynek létrejöttéből azt remélték a közgazdaság alanyai, hogy ezen instituczió munkássága elsősorban az egyedek, végsősorban az egyének összességének, a köznek javát fogja szolgálni.

Az Országos Magyar Vasutas Takarékpénztár részv. társaság előttünk fekvő prospektusa, tájékoztatója világos kélpt nyújtja nekünk e takarékpénztár üzletkörének. Foglalkozik osztálysorsjegyeknek eladásával, értékpapírok vételével és eladásával, előlegek nyújtásával sorsjegyekre, egyéb értékpapírokra, vagy biztositási kötvényekre, sorsjegyeknek részletfizetésre való eladásával és legvégül pedig sorsjegytársulatoknak alakításával, hogy „több sorsjegy nyeresési esélyeinek kihasználását lehetővé tegyék”.

Ime itt azon társaságnak működési köre, mely a vasutas név mögé rejtőzve úgy akar szerepelni, mint egy egész társadalmi kar pénzügyi érdekeinek képviselője, védelmezője. Hol vannak azok mély tartalmu tervek: a vasutasok pénzügyi viszonyainak szanálása, az adósságok konvertálása, szolid kölcsön nyújtása stb. Nélkülözük őket, mint olyanokat, melyeknek megvalósításához invenczió, önzetlenség, energia, kitartás és akadályokat nem ismerő munkakedv szükséges. Ehelyett azonban oly szolgálatok teljesítésére irányuló ajánlkozással, oly bankszerű műveletek keresztülvitelére vonatkozó készséggel találkozunk, amelyet egy negyed, vagy félszázad óta fennálló, a közönség bizalmát a legteljesebb mértékben kiérdemelt előkelő pénzintézeteink a legmesszebbmenő kulancziával, az ügyfelek érdekeinek szigorú szemmellartásával és megőrzésével — tekintet nélkül arra, vajjon a szóban forgó ügyfél vasutas vagy nem az — már régen eszközölték s eszközölnek. Ha a kezeink között levő prospektus egyes ajánlati tételeit elsősorban pénztézetek hasonló tárgyú ajánlataival egybevetjük, arra az eredményre fogunk jutni, hogy az Országos Magyar Vasutas Takarékpénztár r.-t. effert-je 15—20%-kal drágább; lévén pedig az mindennap tapasztalható tény, hogy az emberek különböző ajánlattevők közül azokat bízzák meg szükségleteik kielégítésével — felvéve mindig a teljes és hiánytalan kielégítést — kik azt olcsóbban eszközlik, nem tudjuk elhinni, hogy az ajánlat, habár még oly hangzatos is, igénybe vevőkre fog akadni, hacsak különböző bizalmi férfakkal, helyi meg-

bizottakkal és nem tudom mifélékkel nem figyelmeztetik őket ezen intézmény létezésére.

Nem találunk támpontot az alapítás tényének megmagyarázásában, mert hisz a szociális háttérű kérdések, melyeknek megvalósításából a vasutasok anyagi helyzetük megjavítását remélték, teljesen ki van kapcsolva a zöld prospektusból és végeredményben objektív vizsgálódással arról a tényről kell beszámolnunk, hogy a pénzpiac egy igen jelentéktelen és gyöngye erejű konkurrenset kapott, ellenben „a szegény” vasutasok ismét egy ábránddal lettek gazdagabbak.

N. P.

Arad

1849. október 6.

Évről-évre végigvándoroljuk temetőinket, hogy leröjjük kegyeletünket azoknak a sírjainál, akiket szeretünk, akiket a mulandóság elvitt sorainkból.

Bármennyire felejtethetetlen, drága, ezeknek az emléke nekünk egyeseknek, mégis velünk együtt el fognak tűnni a mulandóság forgatagában.

De vannak halottaink, akiknek emléke mérhetetlen értékű kincsnek nemzedékről-nemzedékre átszáll, akiket nem tudunk, nem akarunk elfelejteni.

Ennek a mi édes hazánknak minden porszeme egy-egy nagy áldozathoz van kötve.

Akik ezeket az áldozatokat hozták, azoknak a hősöknek elköltözött árnyai megülik lelkünket erdős bérceinken, csendes völgyeinkben, künn a pusztán, azok oltották belénk mindannyiunkba kitörülhetlenül a hazaszeretetet.

És hogy nem felejtettük el őket, a

Gondviselés a legválságosabb időkben sem hagyott el minket. Bármennyire és bármily kegyetlen eszközökkel igyekeztek kiirtani sziveinkből a kegyeletet, mégis mindannyiszor visszavándorolunk azokhoz a sírokhoz, melyekben a tündölő hazaszeretetből fakadó hősiesség vértanuinak tetemei porladnak.

Nem imádkozni megyünk oda. Fájdalom nehezedik lelkünkre és a sors méltatlansága csak a keserűség könyeit fakasztja szemeinkből.

Az a fátyol, melyet a multakra borítottunk, nem a feledés jelvénye, hanem örök emlékeztetője soha nem muló gyászunknak azok után, akik dicstelen halált elszenvedve mindnyájunknak szabadságát megváltották.

Az a szobor, melyet ezeknek a dicsősítésére felállítottunk, mely naponta a haza minden tája felé veti árnyékát, azt jelenti, hogy az ott porladók érdemeiből növekedő dicsőségünknek mindenkor, ha kell, önként fogjuk meghozni a legnagyobb áldozatokat is.

Ha ma újból odaborulunk arra a véráztatott földre, ahol ők nyugosznak, azt azért tesszük, hogy csüggedt lelkünk az ott pihenők példájából erőt merítve képes legyen viharzó életünk minden bajával szembeszállani, minden kint, minden fájdalmat és megaláztatást elviselni, minden halált elszenvedni akkor, ha hazánk iránti kötelességünk ezt reánk rója.

Őket is csak a szabadság szent, nagy eszméje, az emberi jogok megvédése vezérelte arra az utra, melyen nemzetünk örök háláját és hervadhatlan babérokat érdemeltek ki maguknak.

Nem is azért hullanak könyeink, nem azért fojtogat minket a minduntalan megújuló fájdalom, hogy Ők meghaltak, ha-

nem azért, hogy a jogtalan önkény jutatta őket a bitófára.

De az a csillogó márványegymaga nem engesztelheti ki a körülötte bolyongó véres árnyakat. A gyász külsőségei mindaddig csak a hivalkodó hiuság jelvényei maradnak, míg lelkünkben át nem éreztük a meghozott áldozatok becsét és nagyságát, míg tetteinkben is nem követjük mostani szabadságunknak úttörőit.

Ha nem akarjuk halátlansággal elhomályosítani a multat és ezzel reménytelenné tenni a jövőt, akkor nemes versenyre kelve egymással tovább kell építenünk azokra az alapokra, melyeknek köveit nagy elődeink vérükkel illesztették össze.

A minden oldalról környező vész ellen csak úgy védekezhetünk sikeresen, ha a szeretet szoros kapcsával összefűzve mindegyikünk érdeke az összesség érdekében beolvad, ha az utódok erkölce át van szöve a multból meritett lelkesedéssel, mely a jövő iránti bizalmat megszilárdítja és képessé tesz minket arra, hogy bekövetkezhető válságos időkben dicső elődeink példáját követni tudjuk. Ha most újból letezzük koszoruinkat nagy halottaink sírjaira, ezzel csak azt jelezzük, hogy vérrel szerzett örökségünkért mi is mindenkor készek vagyunk síkra szállani és ha kell, életünket is feláldozni.

Az űsz.

Még égetnek a napsugarak, akár csak a nyár kellő közepén és az űde tiszta levegőt reggelenként nem szövi be borongó fátyolával a köd; de az idegenszerű illat, melyet a könnyű szellő szárnyaira kapva szerteszt hord, a tömegesen hulló falevelek, az erdő bus némasága mind azt

Fizikai alapismeretek.

(Folytatás.)

4. Az erő és a munka.

(Blp.) Bármely test mindaddig megmarad helyzetében, míg valamely erő abból ki nem mozdítja. Ha a test más előbb mozgásban volt, akkor egy másik új erőnek kell fellépnie, a testre hatnia, hogy az első, eredeti erő által okozott irányból kitérítse; ha pedig a test nyugalomban volt, akkor ebből a helyzetéből csakis valamely erő hatása alatt mozdul ki.

Ha a testet nekünk kell helyéből kimozdítani, ezt izmaink erejével végezzük. Az erőt nekünk kell kifejtenünk. Hogy ez az erő mekkora, az nem épen a test térfogatától, nagyságától függ, hanem inkább a test sűrűségétől. Minél sűrűbb a test, annál nehezebb, elmozdításához tehát annál nagyobb erő kell.

Ha egy erő valamely testet nyugalomból kimozdított, a test ezáltal ugynevezett *eleven erőhöz* jutott, amely arányos a test súlyával és sebességével. Minél nagyobb a súlya és a sebessége, eleven ereje annál nagyobb.

Ha például valamely állomásba való behaladásnál a mozdonyvezető a gőznek a hengerekbe való beömlését elzárja, a vonat azért nem áll meg azonnal, hanem még jó darabon elszalad, — ha csak a vonatot be nem fékezik. A vonat olyankor eleven erejénél fogva szalad tovább s minél nagyobb a vonat terhelése (súlya) és sebessége, annál később áll meg,

annál nagyobb utat képes megtenni pusztán eleven erejénél fogva.

Ha egy test nyugalomban van, például ha egy vasdarabot teszünk az asztalra, akkor ez a test az asztal lapjára *nyomást* gyakorol. Ha pedig ugyanezt a testet egy zsinegre akasztjuk, akkor a zsineg megfeszül, mivel a test a zsinegre *huzást* gyakorol.

Ha a súly tulságos nagy és az asztal lapja vagy a zsineg gyöngye, a test a földre zuhan: a nyugalomban levő test helyzetét megváltoztatta, *munkát* végzett, s ehhez *erőre* volt szüksége.

Az erőt *kilogrammokban* mérjük. Mondhatjuk például, hogy az ember karjával 50 kg. erő kifejtésére képes, vagy hogy az előbbi test az asztal lapjára például 10 kg. nyomást, vagy a zsinegre ugyanannyi huzást gyakorolt. Hogy az erő *munkát* végezzen, mint láttuk, le kellett esnie, tehát az asztal lapjától vagy a zsineg végétől a földig tartó *út* megtételére volt szükség.

Ha nekünk 100 kg. súlyu terhet 1 m. távolságra kell vinnünk, munkát kell végeznünk, amely kisebb lesz, mintha 200 kg.-ot kellett volna ugyancsak 1 m. távolságra elvinnünk. Ha ellenben 200 kg.-ot kellene 2 m. távolságra vinni, a munka az utóbbinak kétszerese lesz. Természetesen mindig ugyanaz időmennyiség-ről, egy másodperczről van szó.

A munka nagysága ugyanazon időben az erő és az út nagyságától függ.

Hogy a munkát megmérhessük úgy képzeljük, hogy 1 kg.-nak megfelelő erő kifejtésére van szükség 1 m.-nyi uton. Ez a *munka*

egysége, amely tehát az a munka, amelyet végzünk, a midőn 1 kg. súlyu tárgyat 1 másodperc alatt 1 m. távolságra kell vinnünk, vagy 1 m. magasságra emelnünk. Ezt az egységet *méterkilogramnak* (mkg.), hívjuk, 75 mkg. munkát pedig 1 *lóerőnek* (HP.) nevezzük.

1 lóerő (munka) tehát képes 75 kg. súlyt 1 m. magasra emelni.

A munkát mkg.-ban úgy kapjuk, ha a kg.-ban kifejtett erőt a m.-ben megadott uttal megszorozzuk; például:

2 kg.-ot	10 m. távolságra	viszünk,	a munka	$2 \times 10 = 20$	mkg.
10 >	2 >	>	>	$10 \times 2 = 20$	>
$\frac{1}{2}$ >	10 >	>	>	$\frac{1}{2} \times 10 = 5$	>
10 >	$\frac{1}{2}$ >	>	>	$10 \times \frac{1}{2} = 5$	>

Ha a munkát lóerőkben akarjuk kifejezni, akkor az erőt (kg) megszorozzuk a másodperczenkint (1 percz 60-ad, egy óra 3600-ad része) megtett uttal és e szorzatot elosztjuk 75-tel. Például: ha 150 kg. terhet kell 10 m. távolságra vinnünk 1 másodperc alatt akkor a munka

$$\frac{150 \times 10}{75} = 20 \text{ HP. (lóerő).}$$

A gőzgép munkáját is lóerőkben fejezik ki, a minek azonban a ló erejéhez semmi köze sincs. Ha tehát azt mondjuk, hogy a Máv. legújabb In sorozatu személyvonatu mozdonya 1800 lóerős, ez nem jelenti azt, hogy ugyanazon munka elvégzésére, a melyet a mozdony végez 1800 ló elegendő volna.

A lóerő nem erő, hanem munka és pusztán csak egyszerű elnevezés. (Vége.)

hirdetik, hogy a természet befejezte nagy munkáját és a pihenésre készül.

Egyre szürkébbé válik minden körülötünk. A madarak is hangtalanul szelik át a levegőt, sietős gondjuk, a nagy utra való készülődés, meg nem engedi nekik, hogy pihenjenek.

Mindenki el van telve a jövő gondjaival. Még a gondtalan veréb is nagy csapatokba verődve buvja a mezőt, hogy az elhullajtott magvakon felhizlalja magát, nehogy a tél sivár hidege erőt vegyen rajta, mikor a kopár fagyos föld nem nyújthat neki semmit és csak a házak közelében az emberek jószívűségén élőködik.

Sok emberre hasonló sors vár, aki az élet tavaszán nem vetett, akinek a nyár nem érlelt gyümölcsöt, melyet őszkor összegyűjtve eltehetne, hogy életének alkonyát, a telet, csendes nyugalomban tölthetné.

Ilyenekben bizony megnyilvánul a veréb könnyelműsége és gondatlansága, melyet csakhamar a kétségbeesés szomorúsága szokott felváltani, ha a korhoz tapadt tehetetlenség erőt vesz rajtuk.

Ki mint vet, úgy arat. Ez a régi igazság lépten-nyomon figyelmeztetően felhangzik egy-egy átvirrasztott éjszakán, melyet hol munkában, hol tobzódásban töltenek el az emberek. Mig a munkálkodónak áldást terem a verejték, addig

a tobzódónak ébredése az önmagán esetleg másokon is elkövetett bűn tudatának szegényét hozza magával. És ilyformán az élet nehézségeivel küzdők panaszának kuforrása sok esetben az emberek könnyűvérűségében rejlik. Pedig józan komolyság, céltudatos takarékoság mellett megtalálhatná ki-ki legalább azt, hogy nemcsak saját magának, de családjának megélhetését is biztosíthatná és még a bekövetkező válságos idők sem találhatnák készületlenül.

A kezdeményezés hiánya azonban, de méginkább a némi rosszakarattal párosult közönyösség a legüdvösebb intézményeket is nehezen engedi kifejlődni. A nagy általános érdekek felismerése és istápolása nálunk még igen gyenge lábon áll; az egyesek érdekeit pedig a lemondást nem ismerő önzés mindenütt háttérbe szorítja.

Igy volt ez egyesületünk gyarapodásával is. Nagy fáradságba és kitartó munkába került elérnünk azt a pontot, hogy fenállásunkat minden körülmények között biztosítva láthatjuk; hasonló fáradságra és kitartó munkára van továbbra is szükség a **gyarapításban**.

Mi nem követhetjük a tagok szerzésében azt az eljárást, melyet más hasonló, de nyereszkesre alapított társaságok gyakorolnak, mert ezáltal tulságos mértékben igénybe vennők az egyesület vagyonát,

a nélkül, hogy abból a tagokra számottevő haszon háramlanék. A kölcsönösség elve alapján azonban ismételtén kérjük tagjainkat, hogy saját érdeküknek szem előtt tartásával, mindegyik saját körében igyekezzen egyesületünk gyarapodására új tagok szerzésével közreműködni.

A különféle életviszonyok közt élő emberek sorában mindig és mindenütt akad egy, akinek egyesületünkre szüksége lehet és sokaknak belépését csak az **gátolja, hogy nem ismernek bennünket és működésünket**. Az ország minden részében vannak tagjaink, tehát semmi akadályba nem ütközik egyesületünknek minél szélesebb körökben való terjesztése a nélkül, hogy erre külön költségeznék.

A meglevő jelen viszonyok mellett, de főleg azért, mert adminisztratív kiadásaink a lehető legszűkebb korlátok közé vannak szorítva, többet nyújthatunk, mint bármely hasonló intézmény és kedvezményeinket a tagok szaporításával még fokozhatjuk is.

Egyesületünkbe olyanok is beléphetnek, akik a többi kedvezmények mellőzésével egyedül a balesetbiztosítást kívánják, amit havi egy korona befizetése mellett eszközünk, beleértve ebbe lapunk előfizetési díját is.

Egyszóval tág tere nyílik mindenki működésének, ha szíven viseli egyesüle-

Biztosítás és kultúra.

A legegyszerűbb eszmék is csak hosszú idők során válnak köz-elvvé, mert a természeti törvény mindenben csak a fokozatos fejlődést engedi meg.

Mint az emberi nem fejlődéséből látjuk, az emberiség lelki és szellemi fokának megfelelő léteigényekhez mérten alakulnak ki a társadalmi helyzetek, viszont az ember lelki és szellemi fejlődését a létfeltételek irányítják.

A teremtő erővel felruházott ember a szükséggel megbarátkozni nem tud és kutató szelleme minden téren arra törekszik, hogy beszerze vagy megalkossa azt, amire életboldogulásához szüksége van.

Szédítő azon csak végiggondolni is, hogy mi mindent alkotott már a csudálatos emberi elme, mi mindent hajtott szolgálatába, a szellemi, lelki és gazdasági életnek hány ezer és ezer ágazatát rendezte be, melyek mind egyedül arra hivatják, hogy az ő léteigényeit szolgálják.

Nem is kétséges az, hogy az emberiség életében a legnagyobb szerepet a lét, vagyis a gazdasági kérdés játszsza.

Önként következik ebből, hogy minél rendezettebbek a gazdasági viszonyok, annál lüktetőbb a társadalmi élet és annál fokozottabb a kulturális fejlődés.

Mint minden fejlődés a természetben, úgy az emberiség gazdasági fejlődése is csak örökös harcokból kifolyólag és azok tüzeiben haladhatott előre, mely harcok természetszerűleg megszülték a gazdasági önvédelmet is.

A kulturális fejlődéssel a gazdasági életet fenyegető veszedelmek által okozott károk ellen szolgáló védelmi eszközök is fokozatosan tökéletesedtek, úgy hogy felvilágosodottnak nevezett korszakunkban már erős, hatalmas bástya nyújt védelmet a gazdasági életre zúduló anyagi károk ellen: a **biztosítás**.

Az elemi pusztítások által okozott anyagi

károkkal szemben tehát a magángazdaságnak és közgazdaságnak leghathatósabb, sőt egyedüli védelmezője a biztosítás, mely a biztosított javaknak és biztosított emberéletnek elpusztulásából eredő anyagi károkat készpénzben megtéríti.

Világos tehát, hogy a közgazdasági életnek az utolsó félszázadban való mind fokozatosabb és végül rohamos fellendülését, a legteljesebb mértékben biztosítás által nyújtott kárvédelem tette lehetővé, mert ama megnyugvás nélkül, hogy a kereskedelmi, gazdasági és ipari vállalkozásokat érhető és erő elemi károk ellen teljesen megbízható védekezés található, a tőke nem bocsátkozott volna nagyobb vállalkozásokba.

A családfentartók baleset folytán beállott keresetképtelensége, vagy elhalálása és az elemi pusztítások következtében felmerült anyagi károk viszont a biztosítási intézmény hiányában az ország esődjét vonták volna maguk után, mint a hogy tönkrementek azok a magángazdaságok, családok, melyeket biztosítatlanul ér valamely nagyobb anyagi kárt okozó veszedelem s mint a hogy nem tudott az ország addig, míg a biztosítás hazánkban meg nem honosult, gazdasági eredményeket elérni.

A biztosítási intézmény 1907-ben ünnepelte meg hazánkban való fennállásának 100 éves évfordulóját és azóta — különösen az 50 és 60-as évektől kezdődőleg — fokozatosan fejlődve, ma már, mint mondtuk, erős sziklavára közgazdasági életünknek.

Sajnos azonban, hogy hazánkban még mindig megdöbbentően nagy azoknak a száma, akik nem védekeztek az őket és hozzátartozóikat érhető károk ellen, hanem megdölgötlenül bízzák életsajkájukat a Véletlen veszedelmekkel telt, kiszámíthatatlan és szeszélyes hullámaira.

Honnan e nemtörődömség? ... E szomorú és káros nemtörődömség az emberek műveltségi és nevelési viszonyaiban rejlik.

Az emberek tulnyomó része sajnos, nincs a **gyakorlati** életre nevelve, nagyrésze pedig nem bír a kellő műveltséggel arra, hogy az életbe kerülve, annak gyakorlati előnyeit saját hasznára fordítsa.

Az iskolák csak elméleti oktatást nyújtanak, pedig a gyakorlati életre való nevelést már az iskolákban, a zsenge lelkekbe oltva kellene megkezdeni, mert csakis az az oktatás lehet tökéletes, a mely a szellemi művelésen kívül fokozatosan a gyakorlati életre is előkészít, hogy az egyén az életharc területére ne teljesen készületlenül lépjen, hanem vigye oda magával lelkébe és elméjébe vesve legalább azokat a legszükségesebb gyakorlati ismereteket, melyek gazdasági életének megalapításához feltétlenül szükségesek.

Társadalmunk például biztosítási ügyekben, melyeknek elkerülhetetlen gazdasági fontosságát fentebb kimutattuk, ugyszólván teljesen tájékozatlan.

A műveltebb köröknek is csak mily kis százaléka tudja, hogy a biztosítás minő válfajaival bástyázhatjuk körül gazdasági életünket, és minő gazdasági károk ellen védekezhetünk a leghathatósabbban a biztosítás által?

Pedig ez nemcsak a biztosító érdeke, hanem az egyéné, a családé, a társadalomé, az államé és a kulturáé is.

Ne állami segélylyel, ne könyörödományokkal igyekezzünk tehát az anyagi károkon segíteni, melyek ugyanis csak cseppet jelentenek a tengerben, hanem inkább a hasznosnak felismert gyakorlati tényezőkkel.

Az embereket azonban a gyakorlati életre s így a biztosításra is, fokozatosan nevelni kell!

A lélekre oltott eszmék az egyén fejlődése folyamán meggyőződéssé szilárdulnak.

A gyakorlati életre való ily céltudatos nevelés, gazdasági életünkre és kulturánkra csak áldáshozó lehet.

tünk érdekeit, melyek az ő saját előnyeivel szoros összefüggésben vannak.

Dolgozzunk kezét fogva egymással, vessük el a magot, míg el nem mulik annak ideje; serkentsünk másokat is munkára, nehogy életünk alkonyán segítség nélkül, tanácstalanul álljunk a bekövetkező szükséggel szemben.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Hivatalos órák naponta délután 2—6-ig.

Értesítjük tagjainkat, hogy egyesületünk ügyésze Dr. Katscher Róbert minden kedden délután 2—4 óráig egyesületünk helyiségeiben — más napokon délután 3—6 óra között irodájában (Gyár-utca 14. sz.) található.

Felhívjuk a t. Tagtársakat, hogy küldeményeiknél a postatakarékpénztári csekkre tagszámukat feljegyezni sziveskedjenek, hogy ezáltal a küldemények kezelése megkönnyíthessék s a hasonló nevek folytán előállható esetleges tévedések kikerülhetők legyenek.

Lapunk terjedelmét megnagyobbítván, módunkban áll a kartársak érdekeit érintő közleményeknek a megfelelő formában teret nyitni, felkérjük tehát a t. kartársakat, hogy ezentul akár az összességel, akár az egyes kategóriákat érdeklő értesítéseikkel, vagy közlendőkkel a szerkesztőséget megkeresni sziveskedjenek, amely azokat megfelelő formában közölni illetve felhasználni fogja.

Kartársi üdvözzel

A szerkesztőség.

Lapunk akadálytalan kézbesíthetése céljából felkérjük tagtársainkat, hogy mindenkor pontos lakcímküket, továbbá rangjuk és beosztásuk változását a kiadói hivattal haladéktalanul közöljék.

Balesetek bejelentésénél követendő eljárás lapunk folyó évi 1. számában található.

A Vasúti Altisztek Országos Otthona értesíti t. tagjait, hogy helyiségeiben: Budapest, VIII. Festicsh-u. 4. sz. I. 18. alatt (Máv. nyugdíjház a keleti p. u. mellett) kényelmes vendégszoba áll a t. tagok rendelkezésére. A vendégszoba egy 24 órára személyenként 1 korona díj mellett vehető igénybe.

Vasutasok Évkönyve címmel *Kende Béla* m. v. igazgatósági hivatalnok egy, tartalmánál fogva hasznos, összeállításánál és könnyű kezelhetőségénél fogva praktikus könyvet szerkeszt. Az évkönyv a szolgálat, gazdálkodás, háztartás és a társadalmi élet különféle dolgainak igen gyakorlati oldalról való feldolgozásával különösen a vasutasok gazdasági érdekeit van hivatva szolgálni. Igen értékes részét képezi a könyvnek a sematizmus, melybe a m. v. évi fizetéssel bíró minden alkalmazottja fel van véve. Az évkönyv jövő évi január hó 1-én jelenik meg. Ára 2 K 50 f. Megrendelhető a szerzőnél. (VII. Peterdy-utca 23. sz.)

Élet a Himalaján. Dr. Workman Bullok és felesége, a Himalája óriásainak merész kutatói pár nappal ezelőtt visszatértek Indiából Párisba. Workman, a ki a nagyváros zajos életével sehogy sem tud megbarátkozni, mély-séges vágyakozással gondol vissza a glecserek fenséges magányosságára. Érdekes és tudományos kirándulásairól a következőket mondotta: »Tavaly nyáron a Munken még ismeretlen heglánczain hétezeregyszáz méter magasságban (a legnagyobb magasság, amelyet eddig ember elért) ütöttük föl a sátrunkat. Csak egyetlenegyszer — mondta Workman — jutott ezelőtt hegymászó magasabba, mikor ezerkilencszázharomban a Chogo-Lungma glecsert kétezerhatszáz méter magasságig megmáztam. Csak kevés embernek van fogalma róla, hogy mit jelent ez. Ilyen magasságba följutni olyan művészet, amely évekig tartó gyakorlást követel. Kirándulásunk utolsó napjaiban a levegő ritkasága miatt sokat szenvedtünk nehéz lélegzésben és éjjel alig tudtunk aludni. A hideg pedig majdnem türehtetlen volt, a hőmérő husz fokkal süllyedt a fagypontra alá. Egy vezetővel, hat szolgálóval és két kulival indultunk utnak s tizenegy napig kellett másznunk, míg hat-ezerháromszázötven méter magasságig jutottunk. Itt a két kulink visszamaradt, mi pedig az egyik heglánczot megkerülve, a csucs felé törekedtünk. A legmagasabb csucs azonban elérhetetlen volt. Olyan meredeken, majdnem függőlegesen nyult a magasba, hogy egyik oldaláról sem lehetett megközelíteni. A másik magaslatra iparkodtunk tehát, de itt is csakhamar beláttuk, hogy minden fáradságunk kárba veszett, mivel a csucsról hatvan-hetven méter hosszúságú jégcsap csüng alá, amelybe egyenként kellett a lépcsőket csákányunkkal belevágni. Emellett folyton-folyvást olyan lavinák gördültek le, amelyekhez képest az Alpések lavínja valóságos gyermekjáték. A lavinák némelyike körülbelül egy angol mért-földnyi szélességű volt és a meredek falakon olyan fülsiketítő lármával robozott le, amely ezer mennydörgésnek hallatszott a hegyek többszörös visszhangjában. Ez a borzalmasan szép természeti koncert az embert szinte parányivá silányította a maga tehetetlenségének érzésében a nagy természeti erővel szemben. A sziklák igen törékenyek és minden perczen nagy hegyszakadások képződtek, amelyek igen megnehezítették az előrenyomulást. Hetezerháromszázhatvan méter magasságban még emberekre akadtunk. Bizonyára a mongol fajtól való lehettek, kik buzát, árpat, zabot és tatárkát termesztettek a hegykatlanban. Sőt négyezer méterrel a vegetáción felül is bukkantunk emberekre, akik kecskéikkel, tyukjaikkal és házinyuilaikkal laktak együtt a nyomoruságos kunyhókban. De amellet, hogy majdnem elállatiasodtak, bizonyos intelligenciáit árultak el az igen ügyesen szerkesztett önműködő öntöző készülékekkel. Négyezeröttszáz méter magasságban csak a fogolynak és varjúnak egy nemét láttuk. Azt hallottuk ugyan, hogy ötezer méteren túl még hóleopárdot is lehet találni, mi azonban egy fia leopárdot sem láttunk. Ötezer méter magasságban minden vegetáció és állati élet megszűnt.«

Edison jövője. Edison kijelentette egy lap-tudósító előtt, hogy nemsokára visszavonul az üzletől, mely őt ötven millió korona vagyon urává tette s még csak azt várja meg, hogy teljesen kész akkumulátorját, mely forradalmat fog előidézni a közlekedés terén, a piacra vihessen. Edison ezután sem fog tétlenül élni, csak a tevékenységének terét akarja megváltoztatni. Eddig gyakorlati föltaláló volt, míg ezentul egész erélyt s szerzett tudását az elméletnek akarja szentelni. »Eddig minden kísérletezésemnél arra gondoltam. — mondá — hogy olyasmit találjak föl, aminek gyakorlati s piaci értéke van. Az volt a törekvésem, hogy a tudományt iparunk szolgálatába hajtsam, ezentul azonban, tekintet nélkül minden anyagi előnyre, arra használom erőmet s tapasztalatomat, hogy segítsek a természettörvények kikutatásában. Mily mérhetetlen sok van még e téren, ami ismeretlen. Eddigi munkámban többször bukkantam oly jelenségekre, melyek hihetetlen lehetőségeknek nyitnak perspektívát. Eddig eltekintettem ezektől, de most ismét fölveszem az akkor elejtett fonalat. Eddig vagy ezer találmányra kértem szabadalmat, ezentul egyet sem jelentek be, de azért

föl fogok talán olyasmit találni; hogy azt mások gyakorlatilag fogják értékesíthetni.« Edison további szavaiból ki lehetett venni, hogy legközelebb azzal fog foglalkozni, mint lehetne a szénét valami más hajtóerővel helyettesíteni, vagy legalább is az eddigi szénpazarlást okosan csökkenteni. Beható számítások azt mondják, hogy az Egyesült-Államoknak legfőbb száz évig lesz még szénük s azontul mással kell majd helyettesíteni. S e szomorú kilátás dacára a szénnek nem bannak elég okosan s nem kutatnak módokat után a szén jobb kihasználására. A gázgyáraknál például a szénnek alig egytized százalékát használják föl világítási célokra, a többi kővé változik át.

Lapunk terjesztése.

Egyesületünknek és az ő működésének megismertetése minél szélesebb körökben, tagok gyűjtése minél nagyobb számban ez ép ugy kötelessége az egyesület vezetőségének, mint az egyesületi tagok mindegyikének. Mert csak ilyen módon érhető el az, hogy az egyesület minél több és mennél nagyobb jótékony-ságot gyakorolhasson.

Egyesületünknek azért van lapja, hogy ez az egyesület érdekeinek szószólója, kifejezője legyen, hogy mintegy szellemi összekötő kapcsot képezzen az egymástól távol élő tagok között. Amde a lap ezzel még nem tett eleget a maga hivatásának, kell hogy többet is tegyen, kell, hogy élő erővel hirdesse ne csupán a tagoknak, de az egyesületen kívül állóknak is, hogy vagyunk, hogy áldásos működést fejtünk ki.

Czélunk az, hogy ha valaki egyesületünk 4 csoportjának nem tagja, vagy oda bármily okból be nem léphet (tulakorosság stb.), de magát legalább baleset ellen biztosítani akarja, lapunk útján ezt elérhesse. **Fizet havonként egy koronát s ezért megkapja lapunkat, részesül s jogsegélyben s ezenfelül halált vagy teljes és állandó munkaképtelenséget okozott balesetnél 2000 korona erejéig van biztosítva, részleges, állandó jellegű munkaképtelenség esetén pedig ennek megfelelő ményad arányában kárpótoltatik.**

Minden egyes tagtársunknak érdeke, hogy ismerőseit, rokonait a lapra figyelmeztesse és a lap előfizetésére buzdítsa, mert minél szélesebb körben terjed el lapunk, annál messzebbre terjesztheti ki működését egyesületünk is és minél többben ismerik meg lapunk révén egyesületünk áldásos munkáját, annál többen fognak ezen a réven is rendes egyesületi tagokul beiratkozni. És minél többen lesznek az ilyen előfizetők, annál terjedelmesebb, jobb és tartalmasabb lapot adhatunk. Ami szintén mindnyájunk javára válik.

Értesítjük tehát az érdeklődőket, hogy **lapunk előfizetési ára balesetbiztosítással együtt havonként egy korona, negyedévenként három korona, fél-évenként hat korona, egész évre tizenkét korona.**

Egyesületünk négy csoportja bármelyikének tagjai természetesen díjtalanul kapják a lapot.

Csapó Pál kecskeméti lakos, a czegeledi oszt. mérnökség területén Kecskemét közelében beosztott mozgó őr, **cserélni óhajt** váltókezelő őrré bármely üzletvezetőség területére. Cserélni óhajtók forduljanak levéltel hozzá. Cím: **Kecskemét pályaudvar.**

Megtámadhatatlan
kötvény.

50% nyereség-
részesedés.

„Dordrecht”

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873. évi november 10-én 21. sz. a. kelt királyi dekretummal.

Részvénytőke: **Magyarországi fiók:**
4,000.000 korona. **Budapest, V. Marokkói-utca 2. sz.**

Igazgató: **Robitsek Henrik Ferencz.**

A „Dordrecht” az egyedüli társaság, mely törvényesen kötelezte magát, hogy **magyarországi üzletének díjtartalékait magyar értékekben helyezi el.**

*Referenciák: Magyar Általános Hitelbank,
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank
Budapest.*

Kedvező feltételek.

Jutányos díjak.

VÁSZON-, FEHÉRNEMÜ-ÁRUHÁZ

BODÓ ÉS NEMES BUDAPEST BAROSS-TÉR 19.

A BAROSS-SZOBORRAL
SZEMBEN.
(A KÖZPONTI PÁLYA-
UDVAR TÖSZOMSZÉD-
SÁGÁBAN).

Áruházunk kizárólag jobb minőségű, kipróbált és feltétlen megbízható árucikkeket nyújt a vevőközönség rendelkezésére, miért is az összes eladott árú jó- és szintartósságáért felelősséget vállalunk.
Eredeti végből, vágott anyagmintákat az alább jettett **vászon, sifon, kanavászok és damaszt árúkból**, ugyszintén a férfi ing és női bluzra való **eredeti angol zefírből** kívánatra készsége küldünk. Állandóan nagy választék férfi-, női- és gyermek-barisnyákban, valamint különféle matrözingekben. —
Menyasszonyi és férfi kelengyék a legszebb kivitelben állandóan raktáron.

Vásznak fehéreneműekre. 1 vég 23 méter.	Sifon, 1 vég 23 méter.	Lepedővászon, varrás nélkül
Pamut creász 74 cm. széles ára 9.50 kor.	Madepolán, mosott, 20. szám ... ára 15.— kor.	Gyepen fehérített, középvastag.. ára 18.— kor.
Magyar vászon 74 » » » 13.— »	Madepolán, mosott, 50. » ... » 16.50 »	Rózsahegy, erős szálú ... » 22.— »
Magyar vászon 84 » » » 14.— »	Madepolán, mosott, 100. » ... » 18.— »	Szepességi, kiváló jó minőség... » 26.— »
Hattyu vászon 84 » » » 17.50 »	Sifon D. 52. szám ... » 23.— »	Vászon alsó nadrágra.
Fehérnemű vászon 84 » » » 20.50 »	Sifon S. 54. » ... » 27.50 »	Késmárki erős, tartós minőség.. ára 15.— kor.
Kelengye vászon 84 » » » 24.— »	Kanavász- és damaszt-árú ágyhuzatra.	Szepességi sodrott szálú... » 18.50 »
Fonál vászon 84 » » » 26.— »	Csikos damaszt, 1 vég 23 méter ára 21.— kor.	Köpper, 1 méter —.96, Csinvat, 1 m. » 1.20 »
Eredeti rumburgi vászon minden minőségben.	Virágos damaszt, 1 » 23 » » 23.— »	Asztalneműk és törülközők.
Paplanlepedő-vászon 180 cm. széles, 2.—, 2.50 kor.	Czérnázott kanavász, 1 vég 23 m. » 15.— »	6. szem. fehér étkező készlet 6, 8, 10, 12, 18 kor.
Kész paplanlepedő... » 7.—, 8.— kor.	Rumburgi lenkanavász, 1 vég 23 m. » 20.50 »	6 szem. kávé készlet ... 3, 5, 7, 9, 12, 16 »
Kész lepedő varrás nélkül... » 2.50, 3.— »	Angin belső huzatra 1 vég 15.—, 18.—, 20.— »	Dam. törülköző tucatzárja ... 8, 10, 12, 16 »

Saját műhelyünkben készült uri- és női-fehéreneműk, tartós anyagból és elsőrendű elkészítéssel.

Fehér, puha mellű férfi ingek.	Női ingek.	Férfi alsó nadrágok.
A. minőség; szép mintás mellel ára 3.50, 4.— kor.	Madepolán egyszerű kivitel ára 2.60, 3.— kor.	Csinvat, francia gombos szabás. ára 4.— kor.
M. minőség, remek damaszt elővel, ára 5.— »	Madepolán diszes ... » 4.—, 5.—, 6.— »	Csinvat, füzös, szabás... » 3.— »
D. minőség, angol piké betéttel ... » 6.— »	Vásong-ing kézi himzéssel. ára 4.—, 5.— »	Köpper ... » 3.20, füzös 2.60 »
Fehér, sima mellű férfi ingek.	Rumburgi vászon diszes kivitel 8, 10, 12.— »	Nyári puha színes ingek.
A. minőség ... » 3.50 kor.	Női hálókötös.	2 vagy 1 gombos nyakkal.
M. » » » 4.50 »	Szegélyes ... » 2.60, 3.— kor.	Eredeti angol zefir... » 5.50, 6.50 kor.
D. » » » 5.50 »	Himzéssel ... » 4.—, 5.— »	Zefir, megbízható jó minőségű » 4.—, 5.— »
Színes férfi ingek.	Diszes kivitel... » 6.—, 8.—, 10.— kor.	Rövid nyári nadrág.. ára 1.50, 2.—, 3.— »
Eredeti angol zefir ... » 5.—, 6.— kor.	Férfi háló ing.	Fürdőruhák urak és hölgyek részére. Váll plédék minden minőségben.
Francia karton ... » 4.—, 4.40 »	A. minőség, szintartó szegélydiszszel. ára 3.50 kor.	
Mosó karton... » 3.50 »	M. » » » 4.40 »	

Nyakkendők és utazó takarókból állandóan dús választék.

Vidéki megrendelések utánvétellel küldetnek, csomagolás és szállítólevél nem számítatnak és 20 koronán felüli megrendelések bérmentve eszközöltetnek. A meg nem felelő árúkat visszavesszük, értékét visszafizetjük.

A M. Á. V. t. tisztviselői és alkalmazottai a szabott árakból külön 10% árkedvezményben részesülnek.